

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**ВИСНОВОК
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку про відповідність законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 76, 77, 103, 136, 141 та до розділу XV «Перехідні положення» Конституції України)

м. Київ
18 листопада 2010 року
№ 3-в/2010

Справа № 1-51/2010

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Стрижака Андрія Андрійовича,
Ткачука Павла Миколайовича — доповідача,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу про надання висновку про відповідність законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сіль-

ських, селищних, міських голів (реєстр. № 7265) вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Приводом для розгляду справи стало надходження до Конституційного Суду України згідно з Постановою Верховної Ради України «Про включення до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України шостого скликання законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів і його направлення до Конституційного Суду України» від 19 жовтня 2010 року № 2606–VI законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 7265) для надання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Підставою для розгляду справи відповідно до статті 159 Конституції України є необхідність висновку Конституційного Суду України щодо відповідності вказаного законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України для його розгляду Верховною Радою України.

Заслухавши суддю-доповідача Ткачука П. М. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

установив:

1. Верховна Рада України згідно з Постановою «Про включення до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України шостого скликання законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів і його направлення до Конституційного Суду України» від 19 жовтня 2010 року № 2606–VI звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням дати висновок щодо відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 7265) (далі — Законопроект), яким пропонується внести зміни до частини першої статті 76, частини першої статті 77, частини п'ятої статті 103, частини першої статті 136 і доповнити цю статтю новою частиною, внести зміни до частин першої та другої статті 141 і доповнити цю статтю новою частиною, доповнити пунктами 15 і 16 розділ XV «Перехідні положення» Конституції України.

Внесення змін до Конституції України, як зазначається у пояснювальній записці до Законопроекту, зумовлене необхідністю уніфікувати строки повноважень Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів для забезпечення безперервності процесу здійснення державної влади і самоврядності та зменшення видатків з Державного бюджету України на прове-

дення виборів. Зміни до розділу XV «Перехідні положення» Конституції України обумовлені потребою у визначенні дат проведення чергових виборів народних депутатів України та Президента України після відновлення положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010.

2. Оцінюючи Законопроект на предмет його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України, Конституційний Суд України виходить з такого.

Законопроект стосується внесення змін до розділів IV, V, X, XI, XV Конституції України.

Статтю 158 Конституції України визначено, що законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту (частина перша); Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті самі положення Конституції України (частина друга).

Конституційний Суд України зазначає, що в Законопроекті передбачаються зміни до частини першої статті 76, частини першої статті 77, частини п'ятої статті 103, частини першої статті 136 і доповнення цієї статті новою частиною, зміни до частин першої та другої статті 141 і доповнення цієї статті новою частиною, доповнення пунктами 15 і 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України. Протягом строку своїх повноважень вказані положення Конституції України Верховна Рада України не змінювала.

Отже, Законопроект не суперечить вимогам статті 158 Конституції України.

3. Згідно з частиною першою статті 157 Основного Закону України Конституція України не може бути змінена, якщо зміни спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України. Відповідно до частини другої цієї статті Конституція України не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Конституційний Суд України дійшов висновку, що запропоновані в Законопроекті зміни до частини першої статті 76, частини першої статті 77, частини п'ятої статті 103, частини першої статті 136 і доповнення цієї статті новою частиною, зміни до частин першої та другої статті 141 і доповнення цієї статті новою частиною, доповнення пунктами 15 і 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України не спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

У цій частині Законопроект не суперечить вимогам статті 157 Конституції України.

4. Здійснюючи перевірку Законопроекту щодо неприпустимості наявності в ньому положень, які передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина (частина перша статті 157 Конституції України), Конституційний Суд України дає оцінку кожному його положенню.

4.1. У Законопроекті пропонується частину першу статті 76 Конституції України викласти в такій редакції:

«Стаття 76. Конституційний склад Верховної Ради України — чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років».

Зміни стосуються строку, на який обираються народні депутати України. Замість існуючого чотирирічного пропонується встановити п'ятирічний строк.

Конституційний Суд України давав висновок на законопроект про внесення змін до Конституції України в частині п'ятирічного строку повноважень Верховної Ради України (Висновок від 5 листопада 2003 року № 2-в/2003).

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.2. У Законопроекті частину першу статті 77 Конституції України пропонується викласти в такій редакції:

«Стаття 77. Чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України».

Зміни стосуються строків проведення чергових виборів до Верховної Ради України.

Пропонується замість останньої неділі березня четвертого року повноважень Верховної Ради України чергові вибори проводити в останню неділю жовтня п'ятого року її повноважень.

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.3. У Законопроекті пропонується частину п'яту статті 103 Конституції України викласти в такій редакції:

«Чергові вибори Президента України проводяться в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України. У разі дострокового припинення повноважень Президента України вибори Президента України проводяться в період дев'яноста днів з дня припинення повноважень».

Зміни стосуються строків проведення чергових виборів Президента України. Замість останньої неділі жовтня їх пропонується проводити в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України.

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.4. У Законопроекті пропонується частину першу статті 136 Конституції України викласти в такій редакції:

«Стаття 136. Представницьким органом Автономної Республіки Крим є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, депутати якої обираються на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років. Припинення повноважень

Верховної Ради Автономної Республіки Крим має наслідком припинення повноважень її депутатів».

Змінами передбачається закріплення на конституційному рівні правових засад виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, п'ятирічного строку її повноважень при обранні депутатів на чергових виборах, а також закріплення положення про те, що наслідком припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим є припинення повноважень її депутатів.

Конституційний Суд України давав висновки на законопроекти про внесення змін до частини першої статті 136 Конституції України щодо встановлення п'ятирічного строку повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим і правових засад виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (висновки від 15 січня 2008 року № 1-в/2008, від 17 червня 2010 року № 2-в/2010).

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

У Законопроекті також пропонується статтю 136 Конституції України після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«Чергові вибори до Верховної Ради Автономної Республіки Крим відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обраної на чергових виборах».

«У зв'язку з цим частини другу — п'яту вважати відповідно частинами третьою — шостою».

Цим доповненням передбачається узгодження строків чергових виборів до Верховної Ради Автономної Республіки Крим і строків чергових виборів до інших представницьких органів і проведення їх в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень.

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.5. У Законопроекті пропонується частини першу та другу статті 141 Конституції України викласти в такій редакції:

«Стаття 141. До складу сільської, селищної, міської, районної, обласної ради входять депутати, які обираються жителями села, селища, міста, району, області на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років. Припинення повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради має наслідком припинення повноважень депутатів відповідної ради.

Територіальні громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права обирають шляхом таємного голосування відповідно сільського, селищного, міського голову, який очолює виконавчий орган ради та головує на її засіданнях. Строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових виборах, становить п'ять років».

Змінами передбачається визначити в Конституції України суб'єктів виборів до районної і обласної рад — відповідно жителів району і області; встановити п'ятирічний строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної

ради, депутати якої обрані на чергових виборах, і такий же п'ятирічний строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових виборах.

Водночас пропонується закріпити положення, що припинення повноважень місцевої ради має наслідком припинення повноважень депутатів відповідної ради.

Конституційний Суд України давав висновки на законопроекти про внесення змін до Конституції України в частині встановлення п'ятирічного строку повноважень місцевих рад, депутати яких обрані на чергових виборах (Висновок від 17 червня 2010 року № 2-в/2010) та обрання сільського, селищного, міського голови строком на п'ять років (висновки від 15 січня 2008 року № 1-в/2008, від 17 червня 2010 року № 2-в/2010).

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Крім того, у Законопроекті пропонується статтю 141 Конституції України після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

«Чергові вибори сільських, селищних, міських, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень відповідної ради чи відповідного голови, обраних на чергових виборах».

«У зв'язку з цим частини третю та четверту вважати відповідно частинами четвертою та п'ятою».

Цим доповненням пропонується узгодити строки проведення чергових виборів сільських, селищних, міських, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів зі строками проведення чергових виборів до Верховної Ради України та Верховної Ради Автономної Республіки Крим, які передбачається проводити в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень відповідної ради чи відповідного голови, обраних на чергових виборах.

Запропоновані зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.6. У Законопроекті пропонується розділ XV «Перехідні положення» Конституції України доповнити пунктами 15 і 16 такого змісту:

«15. Чергові вибори до Верховної Ради України після відновлення положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року за Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України проводяться в останню неділю жовтня 2012 року.

16. Чергові вибори Президента України після відновлення положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року за Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України проводяться в останню неділю березня 2015 року».

Цими пунктами у Законопроекті передбачається встановити дати проведення наступних чергових виборів до Верховної Ради України — остання неділя жовтня 2012 року, і чергових виборів Президента України — остання неділя березня 2015 року.

Досліджуючи положення пунктів 15 і 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, які викладені у Законопроекті, щодо того, чи передбачають вони скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина, Конституційний Суд України виходить з такого.

Вибори є однією з форм народного волевиявлення. Періодичність проведення виборів до органів державної влади та до органів місцевого самоврядування, зокрема до Верховної Ради України та Президента України, строк їхніх повноважень є вагомими чинниками демократії, важливим інститутом гарантії реалізації виборчих прав громадян (Рішення Конституційного Суду України від 10 червня 2009 року № 14-рп/2009).

Конституційний Суд України зазначає, що право обирати і бути обраним було реалізовано громадянами України на останніх виборах до Верховної Ради України та Президента України на умовах п'ятирічного строку періодичності виборів. Передбачені Законопроектом дати наступних чергових виборів до Верховної Ради України і Президента України не призведуть до звуження змісту та обсягу виборчих прав громадян.

Таким чином, передбачене Законопроектом доповнення розділу XV «Перехідні положення» Конституції України пунктами 15 і 16 не спричинить скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

4.7. У Законопроекті пропонується: «2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування».

Конституційний Суд України вважає, що такий порядок набрання чинності законом про внесення змін до Конституції України не передбачає скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Керуючись статтями 147, 157, 158, 159 Конституції України, статтями 51, 63, 66, 67, 69 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

д і й ш о в в и с н о в к у :

1. Законопроект про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 7265) відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Законопроектом передбачається:

«1. Внести до Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141) такі зміни:

1) частину першу статті 76 викласти в такій редакції:

«Стаття 76. Конституційний склад Верховної Ради України — чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років»;

2) частину першу статті 77 викласти в такій редакції:

«Стаття 77. Чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України»;

3) частину п'яту статті 103 викласти в такій редакції:

«Чергові вибори Президента України проводяться в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України. У разі дострокового припинення повноважень Президента України вибори Президента України проводяться в період дев'яноста днів з дня припинення повноважень»;

4) у статті 136:

а) частину першу викласти в такій редакції:

«Стаття 136. Представницьким органом Автономної Республіки Крим є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, депутати якої обираються на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років. Припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим має наслідком припинення повноважень її депутатів»;

б) після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«Чергові вибори до Верховної Ради Автономної Республіки Крим відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обраної на чергових виборах».

У зв'язку з цим частини другу — п'яту вважати відповідно частинами третьою — шостою;

5) у статті 141:

а) частини першу та другу викласти в такій редакції:

«Стаття 141. До складу сільської, селищної, міської, районної, обласної ради входять депутати, які обираються жителями села, селища, міста, району, області на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років. Припинення повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради має наслідком припинення повноважень депутатів відповідної ради.

Територіальні громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права обирають шляхом таємного голосування відповідно сільського, селищного, міського голову, який очолює виконавчий орган ради та головує на її засіданнях. Строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових виборах, становить п'ять років»;

б) після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

«Чергові вибори сільських, селищних, міських, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень відповідної ради чи відповідного голови, обраних на чергових виборах».

У зв'язку з цим частини третю та четверту вважати відповідно частинами четвертою та п'ятою;

6) розділ XV «Перехідні положення» доповнити пунктами 15 і 16 такого змісту:
«15. Чергові вибори до Верховної Ради України після відновлення положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року за Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України проводяться в останню неділю жовтня 2012 року.

16. Чергові вибори Президента України після відновлення положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року за Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України проводяться в останню неділю березня 2015 року».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування».

2. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 7265) вимогам статей 157 і 158 Конституції України є обов'язковим до виконання, остаточним і не може бути оскаржений.

Висновок Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Opinion of the Constitutional Court of Ukraine № 3-v/2010 dated November 18, 2010 in the case upon the appeal of the Verkhovna Rada of Ukraine on providing opinion concerning the conformity of the draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine on holding regular elections of People's Deputies of Ukraine, the President of Ukraine, deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, local councils and heads of village, settlement, city with Articles 157, 158 of the Constitution of Ukraine (case on introducing amendments to Articles 76, 77, 103, 136, 141 and Chapter XV «Transitional Provisions» of the Constitution of Ukraine)*

According to the Resolution «On Including to the Agenda of the 7th Session of the Verkhovna Rada of Ukraine of the 6th Convocation of the Draft law on Introducing Amendments to the Constitution of Ukraine on Holding Regular Elections of People's Deputies of Ukraine, the President of Ukraine, Deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, Local Councils and Heads of Village, Settlement, City and its Submission to the Constitutional Court of Ukraine» № 2606-VI dated October 19, 2010 the Verkhovna Rada of Ukraine applied to the Constitutional Court with an appeal to provide opinion concerning conformity of the draft law on

introducing amendments to the Constitution of Ukraine on holding regular elections of People's Deputies of Ukraine, the President of Ukraine, deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, local councils and heads of village, settlement, city (reg. № 7265) (hereinafter referred to as «the Draft law») with Articles 157 and 158 of the Constitution, which proposed to amend Articles 76.1, 77.1, 103.5, 136.1, supplement Article 136 with the new paragraph, amend Articles 141.1 and 141.2, supplement Article 141 with the new paragraph, supplement Chapter XV «Transitional Provisions» of the Constitution with items 15 and 16. The Constitutional Court of Ukraine asserts that the Verkhovna Rada of Ukraine has not amended the mentioned provisions during the term of its authority. Thus, the Draft law does not contravene with Article 158 of the Constitution.

The Constitutional Court of Ukraine concluded that the amendments to Articles 76.1, 77.1, 103.5, 136.1, supplement of Article 136 with the new paragraph, amendments to Articles 141.1, 141.2, supplement of Article 141 with the new paragraph, supplement of Chapter XV «Transitional Provisions» of the Constitution with items 15 and 16 proposed in the Draft law are not oriented toward the liquidation of the independence or violation of the territorial indivisibility of Ukraine. In this part the Draft law does not contravene with Article 157 of the Constitution.

The Draft law proposes to state Article 76.1 of the Constitution in the new wording. The amendments concern the term of authority of People's Deputies of Ukraine. It is proposed to establish a five-year term instead of the current four-year term. The Constitutional Court of Ukraine provided the opinion concerning the draft law on introducing amendments to the Constitution regarding the five-year term of authority of the Verkhovna Rada of Ukraine (Opinion № 2-v/2003 dated November 5, 2003). The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law proposes to state Article 77.1 of the Constitution in the new wording. The amendments concern the term of holding regular elections to the Verkhovna Rada of Ukraine. It is proposed to hold regular elections to the Verkhovna Rada of Ukraine on the last Sunday of October of the fifth year of its term of authority instead of the last Sunday of March of the fourth year of the term of authority of the Verkhovna Rada of Ukraine. The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law proposes to state Article 103.5 of the Constitution in the new wording. The amendments concern the term of holding regular elections of the President of Ukraine. It is proposed to hold elections on the last Sunday of March of the fifth year of the term of office of the President of Ukraine instead of the last Sunday of October. The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law proposes to state Article 136.1 of the Constitution in the new wording. The amendments envisage the constitutional stipulation of legal foundations of elections of deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, a five-year term of its authority in case of election of its deputies on regular elections, as well as stipulation of a provision prescribing that termination of authority of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea results in termination of

authority of its deputies. The Constitutional Court of Ukraine provided opinions on draft laws on introducing amendments to Article 136.1 of the Constitution concerning establishment of a five-year term of authority of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea and legal foundations of elections of deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea (Opinions № 1-v/2008 dated January 15, 2008 and № 2-v/ 2010 dated June 17, 2010). The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law also proposes to supplement Article 136 of the Constitution (after Article 136.1) with the new paragraph. This supplement stipulates harmonisation of terms of regular elections to the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea and terms of regular elections to other representative bodies and holding these elections on the last Sunday of October of the fifth year of their authority. The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law proposes to state Articles 141.1 and 141.2 of the Constitution in the new wording. The amendments establish subjects of elections to district and oblast councils — respectively residents of district and oblast; to establish a five-year term of authority of village, settlement, city, district, oblast council which deputies are elected on regular elections and the same five-year term of authority of heads of village, settlement, city elected on regular elections. At the same time it is proposed to stipulate a provision that termination of authority of a local council results in termination of authority of deputies of relevant council. The Constitutional Court provided opinions on draft laws on introducing amendments to the Constitution in part of establishment of a five-year term of authority of local councils which deputies are elected on regular elections (Opinion № 2-v/2010 dated June 17, 2010) and election of heads of village, settlement, city for a five-year term (Opinions № 1-v/2008 dated January 15, 2008 and № 2-v/2010 dated June 17, 2010). The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

Furthermore, the Draft law proposes to supplement Article 141 of the Constitution (after Article 141.2) with the new paragraph. This supplement suggests harmonisation of terms of holding regular elections of village, settlement, city, district, oblast councils, heads of village, settlement, city with terms of holding of regular elections to the Verkhovna Rada of Ukraine and the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea which are proposed to be conducted on the last Sunday of October of the fifth year of authority of relevant council or relevant head elected on regular elections. The amendments do not envisage the abolition or restriction of human and citizen's rights.

The Draft law proposes to supplement Chapters XV «Transitional Provisions» of the Constitution with items 15 and 16. These items suggest to establish the date of next regular elections to the Verkhovna Rada of Ukraine — last Sunday of October of 2012 and regular elections of the President of Ukraine — last Sunday of March of 2015.

The Constitutional Court of Ukraine considers that the right to elect and to be elected was implemented by the citizens of Ukraine on the last elections to the Verkhovna Rada of Ukraine and the President of Ukraine on conditions of a five-year term of frequency of elections. The dates of next regular elections to the Verkhovna

Rada of Ukraine and that of the President of Ukraine provided by the Draft law will not lead to diminishing of content and scope of citizens' electoral rights. The supplement of Chapter XV «Transitional Provisions» of the Constitution with items 15 and 16 provided by the Draft law will not result in the abolition or restriction of human and citizen's rights.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held:

1. The draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine concerning holding regular elections of People's Deputies of Ukraine, the President of Ukraine, deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, local councils and heads of village, settlement, city (reg. № 7265) complies with the requirements of Articles 157 and 158 of the Constitution.

2. The Opinion of the Constitutional Court of Ukraine in the case upon the appeal of the Verkhovna Rada of Ukraine on providing opinion concerning the conformity of the draft law on introducing amendments to the Constitution of Ukraine concerning holding regular elections of People's Deputies of Ukraine, the President of Ukraine, deputies of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea, local councils and heads of village, settlement, city (reg. № 7265) to the requirements of Articles 157, 158 of the Constitution of Ukraine is mandatory for execution, final and shall not be appealed.